

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1491/2022
22.03.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у правној ствари тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Ненад Максимовић, адвокат из ..., против туженог Дома здравља Бор, кога заступа Државно правобранилаштво – Одељење у Зајечару, ради исплате, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против решења Апелационог суда у Нишу Гж1 4162/21 од 08.02.2022. године, у седници одржаној 22.03.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиље изјављена против решења Апелационог суда у Нишу Гж1 4162/21 од 08.02.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Бору П1 141/2020 од 08.06.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље и обавезан тужени да са тужиљом закључи уговор о раду на неодређено време, на пословима ..., у Служби за здравствену заштиту ... са здравственим амбулантама Дома здравља Бор почев од 07.10.2020. године као дана подношења тужбе па убудуће у року од осам дана. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 182.250,00 динара са законском затезном каматом од извршности до коначне исплате у року од осам дана.

Решењем Апелационог суда у Нишу Гж1 4162/21 од 08.02.2022. године, ставом првим изреке, укинута је пресуда Основног суда у Бору П1 141/2020 од 08.06.2021. године и тужба тужиље против туженог, ради заснивања радног односа, одбачена. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужиље за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 182.250,00 динара са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате. Ставом трећим изреке, укинута је решење Основног суда у Бору П1 141/2020 од 17.02.2021. године и предлог тужиље за одређивање привремене мере којом је забрањено туженом да од дана доношења привремене мере до правноснажности окончања спора прими у радни однос на неодређено време ... у Служби за здравствену заштиту ... са здравственим амбулантама, одбачен. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужиља да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 57.000,00 динара у року од осам дана од дана пријема отправка пресуде.

Против другостепеног решења којим је поступак правноснажно окончан тужила је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о изјављеној ревизији на основу члана 408. у вези члана 420. ст. 1. и 6. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), Врховни касациони суд је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је била у радном односу код туженог у време ванредног стања изазваног пандемијом корона вируса на одређено време у трајању од пет месеци, и то: по основу уговора о раду број .. од 30.03.2020. године у трајању од три месеца, почев од 23.03.2020. године, који уговорни однос је по истеку уговорног рока престао решењем број .. од 10.06.2020. године закључно са 22.06.2020. године, а дана 06.07.2020. године, тужила је са туженим закључила још један уговор о раду на одређено време почев од 06.07.2020. године у трајању од два месеца. Оба уговора закључена су за обављање послова ... у Служби за здравствену заштиту ... са здравственим амбулантама. Након протекла времена на који је закључен други уговор о раду тужили је по основу решења туженог број .. од 04.09.2020. године престао радни однос. Позивајући се на наредбу Министарства здравља број 112-01-404/2020-02 од 26.03.2020. године, у пријем у радни однос на неодређено време здравствених радника (доктора медицине и медицинских сестара – техничара) по хитном поступку, сматра да је с обзиром да је наведеном Уредбом прописано да ће ради сузбијања и спречавања ширења заразе болести ковида 19 и заштите становништва од те болести у време трајања ванредног стања у Републици Србији здравствена установа из плана мреже здравствених установа примити у радни однос на неодређено време неопходне здравствене раднике (докторе медицине и медицинске сестре – техничаре) по хитном поступку тужени био у обавези да са њом закључи уговор о раду на неодређено време. Тужени је на основу те наредбе током јула и августа 2020. године примио у радни однос на неодређено време друга лица и то медицинску сестру ББ, др мед. ВВ, др мед. ГГ. Тужила сматра да је тужени био у обавези да са њом закључи уговор о раду на неодређено време. Тужени је оспоравао тужбени захтев истичући да постоји процедура запошљавања коју тужени мора да испоштује.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је тужбени захтев тужиле усвојио налазећи да тужени није поступио у складу са Наредбом Министарства здравља од 26.03.2020. године која је јасна и недвосмислена.

Другостепени суд није прихватио као правилан овакав закључак првостепеног суда. Налази да се првостепени суд упустио у мериторно одлучивање о предмету спора пропуштајући да претходно испита испуњеност процесних претпоставки за пружање тражене судске заштите. Ово из разлога што судска заштита у радном спору може се остварити само поводом повреде права запосленог. То је спор пуне јурисдикције и у том спору суд одлучује о самом праву. Међутим, сходно члану 19. ЗОО, странке у облигационим односима су слободне у закључењу уговора а према чл. 26. и 28. та воља мора бити изражена слободно и озбиљно. То је услов настанка уговора. Исто важи и за уговор о раду. Обавезивање једне уговорне стране на закључење уговора било би противно самој природи и суштини уговора о раду. Обавезивање послодавца на закључење уговора о раду не спада у судску надлежност, па је било неопходно тужбу са таквим захтевом одбацити сходно члану 294. став 1. тачка 1. ЗПП. Даље, по налажењу

другостепеног суда, тужила уколико је сматрала да су јој повређена права из радног односа, имала је могућност да у смислу са одредбом члана 190. Закона о раду заштиту својих права оствари у спору о законитости одлуке на основу које јој је престао радни однос или пак у спору по тужби за утврђење постојања радног односа.

По оцени Врховног касационог суда, овакво правно становиште другостепеног суда је правилно. Наиме, заснивање радног односа у здравственим установама прописано је Посебним колективним уговором за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 96/19 ... 135/2022), који је донет на основу члана 246. ст. 1. и 2. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05 ... 95/18 – др. пропис).

Пријем у радни однос и начин попуњавања слободних радних места у здравственим установама прописан је чланом 7, 8. и 9. Посебног колективног уговора за здравствене установе. При томе, наредба Министарства здравља од 26.03.2020. године ниједном својом одредбом не дерогира одредбе Закона о раду и колективног уговора који се односе на поступак избора кандидата ради попуњавања слободних радних места у здравственим установама. Осим што наглашава хитност пријема у радни однос здравствених радника, за којима је потреба била повећана због епидемије корона вируса, наведена Наредба не предвиђа никаква изузетак од зајамчених права у условима ванредног стања у смислу члана 200-202. Устава РС.

Правилно закључује другостепени суд да се првостепени суд неправилно упустио у одлучивање о предмету спора пропутивши да претходно испита испуњеност процесних претпоставки за пружање судске заштите. Заштита у радном спору у оваквим случајевима може се остварити само поводом повреде права запосленог. Даље, иако је материја заснивања радног односа регулисана Законом о раду, не може се избећи примена ЗОО јер према члану 19. ЗОО странке у облигационим односима су слободне у закључењима уговора, а према чл. 26. и 28. ЗОО та воља мора бити изражена слободно и озбиљно. То је услов за настанак уговора па и уговора о раду. Обавезивање једне уговорне стране на закључење уговора о раду било би у супротности са начелом аутономије воље странака. Стога је правилан закључак другостепеног суда да је тужила, уколико је сматрала да су јој повређена одређена права заштиту истих могла тражити сходно одредби члана 190. Закона о раду што иста није учинила, па наводи из ревизије тужиље нису основани.

Имајући у виду напред изнето, на основу члана 414. став 1. у вези члана 420. став 6. ЗПП одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија
Гордана Комненић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић